

OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS,

19. detsember 2011,

milles käsitletakse Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse raamprogrammi (2012–2013)

(2012/93/Euratom)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 7,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut, mis on esitatud pärast teadus- ja tehnikakomiteega konsulteerimist,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühised riiklikud ja Euroopat hõlmavad jõupingutused teadusuuringute ja koolituse valdkonnas on olulised Euroopa majanduskasvu ja kodanike heaolu edendamiseks ja kindlustamiseks.
- (2) Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalane teadus- ja koolitustegevuse raamprogramm (2012–2013) (edaspidi „raamprogramm“) peaks täiendama muid teadusuuringute poliitika valdkonnas võetavaid Euroopa Liidu meetmeid (eriti haridus-, koolitus-, konkurentsivõime- ja innovatsiooni-, tööstus-, tööhõive- ja keskkonnavalaseid meetmeid), mis on vajalikud Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamiseks, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 17. juunil 2010.
- (3) Raamprogramm peaks tuginema Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2011) käsitleva nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsusega 2006/970/Euratom ⁽³⁾ vastu võetud seitsmenda raamprogrammi tulemustele, pöörates samal ajal vajalikku suuremat tähelepanu tuumaohutusele ning andes oma panuse tuumaenergiaalase teadustegevuse ümberorienteerimisse. Samuti peaks see aitama kaasa Euroopa teadusruumi loomisele ning teadmispõhise majanduse ja ühiskonna väljaarendamisele Euroopas.

(4) Raamprogramm peaks aitama rakendada juhtalgatust „Innovatiivne liit“, mis on üks 25. ja 26. novembril peetud nõukogu koostumise järeldustega vastu võetud Euroopa 2020. aasta strateegia juhtalgatustest, kuna sellega suurendatakse tippasemel teadustegevuse konkurentsivõimet, soodustatakse võtmeuunduste kasutamist tuumaenergia, eelkõige tuumasünteesi ja tuumaohutuse valdkonnas ning aidatakse lahendada energia ja kliimamuutustega seotud probleeme.

(5) Euroopa energiapoliitika raames kinnitas Euroopa Ülemkogu oma 8. ja 9. märtsi 2007. aasta koostumisel, et iga liikmesriik peab ise otsustama, kas kasutada tuumaenergiat või mitte, ning rõhutas, et see peab toimuma tuumaohutust ja radioaktiivsete jäätmete käitlemist veelgi parandades. Tunnistatakse samuti, et praegusel hetkel on tuumaenergial teatavates liikmesriikides „üleminekutehnoloogia“ roll.

(6) Olenemata tuumaenergia võimalikust mõjust energiavarustusele ja majandusarengule, võivad mitmed tuumaõnnetused potentsiaalselt kahjustada inimeste tervist. Seetõttu tuleks raamprogrammi raames pöörata tuumaohutuse ja vajaduse korral tuumajulgeolekuga seotud aspektidele võimalikult suurt tähelepanu. Raamprogrammi julgeolekualased aspektid peaksid piirduma Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) otsese tegevusega.

(7) Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kavaga (SET-kava), mis on esitatud nõukogu 28. veebruari 2008. aasta järeldustes, kiirendatakse väikese süsihappegaasiheittega tehnoloogiliste lahenduste arendamist. Euroopa Ülemkodus lepiti 4. veebruaril 2011. aastal kokku, et liit ja selle liikmesriigid edendavad investeerimist taastuvatesse energiaallikatesse, ohutusse ja säästlikku vähese süsinikdioksiidiheittega tehnoloogiasse ning keskenduvad SET-kavas esitatud tehnoloogiliste prioriteetide rakendamisele.

(8) Ühendus on loonud ühtse ja tervikliku tuumasünteesialase teadusprogrammi, millel on rahvusvaheline juhtroll tuumasünteesi kui energiaallika arendamisel.

(9) Pärast nõukogu 20. detsembri 2005. aasta otsust liitus ühendus 11. mail 2006 IV põlvkonna rahvusvahelise foorumi („foorum“) teadus- ja arendustegevuse alase

⁽¹⁾ 17. novembri 2011. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Arvamus on esitatud pärast mittekohustuslikku konsulteerimist.

⁽²⁾ ELT C 318, 29.10.2011, lk 127. Arvamus on esitatud pärast mittekohustuslikku konsulteerimist.

⁽³⁾ ELT L 400, 30.12.2006, lk 60.

rahvusvahelise koostöö raamlepinguga. Foorum kooskõlastab mitmepoolset teaduskoostööd, mida tehakse mitme kõrgtehnoloogilise tuumasüsteemi kontseptsiooni projekti väljatöötamise algetapis, muu hulgas eesmärgiga vastata rahuldaval viisil tuumaohutuse, jäätmete, tuumarelvale leviku ja avalikkuse arvamusega seotud muredele, mis on raamprogrammi suhtes asjakohased.

- (10) Nõukogu 1. ja 2. detsembri 2008. aasta kohtumisel vastu võetud järeltulest tuumaenergia sektoris pädevustega seotud vajaduste kohta tunnistatakse, et esmatähtis on säilitada ühenduse tuumaenergia sektoris kõrge koolitustase.
- (11) 2010. aastal esitati komisjonile lõpparuanded, milles käsitletakse ühenduses aastatel 2007–2009 tuumaenergiaalaste teadusuuringute valdkonnas võetud otsuste ja kaudsete meetmete rakendamise ja selle tulemuste välishindamist.
- (12) Rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) projekti rakendamine Euroopas kooskõlas 21. novembril 2006 sõlmitud ITERi projekti ühiseks elluviimiseks loodava ITERi Rahvusvahelise Termotuumaanergaetika Organisatsiooni asutamislepinguga⁽¹⁾ peaks olema raamprogrammi kohase tuumasünteesialase teadustegevuse keskne eesmärk.
- (13) Ühenduse meetmete võtmist ITERi projekti elluviimiseks, eelkõige ITERi ehitamist Cadarache'is ning ITERi tehnoloogialase teadus- ja arendustegevuse elluviimist raamprogrammi raames hakkab juhtima ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühissetevõtte (*Fusion for Energy*) kooskõlas nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsusega 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte ning antakse sellele eelised⁽²⁾.
- (14) Raamprogrammiga toetatavate teadusuuringute puhul tuleks järgida eetika aluspõhimõtteid, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhimõtteid.
- (15) Käesoleva otsusega tuleks kogu raamprogrammi kehtivuse ajaks ette näha rahastamispakett, mis kujutab endast eelarvapädevate institutsioonide peamist juhust eelarvedistsipliini ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽³⁾ punkti 37 tähenduses.
- (16) JRC peaks pakkuma kliendikeskset teaduslikku ja tehnoloogilist tuge liidu poliitika kujundamiseks, arendamiseks, rakendamiseks ja jälgimiseks, keskendudes eelkõige

ohutuse ja julgeolekuga seotud uuringutele. Selleks peaks JRC jätkuvalt toimima liidus sõltumatu võrdluskeskusena teadus- ja tehnikavaldkondades, milles tal on eripädevus. Eelkõige peaks JRC-l olema vajalik võimekus sõltumatute teaduslike ja tehniliste eksperditeadmiste pakkumiseks tuumaõnnetuste valdkonnas.

- (17) Euroopa teadusuuringute rahvusvaheline ja ülemaailmne mõõde on tähtis vastastikuse kasu saamise seisukohast. Raamprogramm peaks olema osalemiseks avatud riikidele, kes on sõlminud sellekohased lepingud, ning see peaks projekti tasandil ja vastastikuse kasu alusel olema osalemiseks avatud ka kolmandate riikide õigus-subjektidele ja rahvusvahelistele teaduskoostöö organisatsioonidele.
- (18) Raamprogramm peaks aitama kaasa liidu laienemisele, pakkudes teaduslikku ja tehnilist tuge kandidaatriikidele liidu *acquis'* rakendamisel ja nende integreerimisel Euroopa teadusruumiga.
- (19) Komisjoni 26. märtsi 2009 teatises tuumarelvale leviku tõkestamise kohta tunnistatakse JRC osa tuumajulgeolekualastes teadusuuringutes ja koolitustes.
- (20) Samuti tuleks võtta asjakohaseid meetmeid, et vältida eeskirjade eiramist ja pettusi ning nõuda tagasi kaduma läinud, valesti makstud või ebaõigesti kasutatud vahendid vastavalt nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95 (Euroopa ühenduste finantshuve kaitse kohta),⁽⁴⁾ nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 (mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest)⁽⁵⁾ ning nõukogu 25. mai 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 1074/1999 (Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta)⁽⁶⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Raamprogrammi vastuvõtmine

Tuumaanergialase teadus- ja koolitustegevuse mitmeaastane raamprogramm (edaspidi „raamprogramm“) võetakse vastu ajavahemikuks 1. jaanuarist 2012 kuni 31. detsembrini 2013.

Artikkel 2

Eesmärgid

1. Raamprogrammi eesmärk on püüda saavutada asutamislepingu artiklis 1 ja artikli 2 punktis a kirjeldatud

⁽¹⁾ ELT L 358, 16.12.2006, lk 62.

⁽²⁾ ELT L 90, 30.3.2007, lk 58.

⁽³⁾ ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2.

⁽⁶⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 8.

üldeesmärke, pöörates erilist tähelepanu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse küsimustele ning andes oma panuse innovatiivse liidu loomisesse ja Euroopa teadusruumi arendamisse.

2. Raamprogramm, mis hõlmab ühenduse teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, rahvusvahelist koostööd, tehnilise teabe levitamist ja kasutamist ning koolitustööd, on liigendatud kahte eriprogrammi.

3. Esimene eriprogramm hõlmab järgmisi kaudseid meetmeid:

a) tuumasünteesiuuringud, mille eesmärk on tehnoloogia arendamine kindla ja säästva, keskkonnateadliku ja majanduslikult elujõulise energiaallika jaoks;

b) tuuma lõhustumine, ohutus ja kiirguskaitse eesmärgiga edendada tuuma lõhustumise ning kiirguse muude kasutusviiside ohutustaset tööstuses, meditsiinis ning radioaktiivsete jäätmete käitlemise tõhustamisel.

4. Teine eriprogramm hõlmab Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) otsemeetmeid tuumajäätmete käitlemise, keskkonnamõju ning tuumaohutuse ja -julgeoleku valdkonnas.

5. Kahe eriprogrammi eesmärgid ja põhisuunad on esitatud I lisas.

Artikkel 3

Maksimaalne kogusumma ja iga eriprogrammi jaoks eraldatud summa

Raamprogrammi rakendamise maksimaalne kogusumma on 2 560 270 000 eurot. Kõnealune summa jaotub järgmiselt:

a) kaudsete meetmete kaudu rakendatav artikli 2 lõikes 3 osutatud eriprogramm:

— tuumasünteesiuuringud	2 208 809 000 eurot ⁽¹⁾ ;
— tuumalõhustumine, ohutus ja kiirguskaitse	118 245 000 eurot;

b) otsemeetmete kaudu rakendatav artikli 2 lõikes 4 osutatud eriprogramm:

— JRC tuumategevus	233 216 000 eurot.
--------------------	--------------------

Ühenduse finantsosalust raamprogrammis käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad on esitatud II lisas.

Artikkel 4

Liidu finantshuvide kaitse

Käesoleva otsuse alusel rahastatavate ühenduse meetmete puhul kohaldatakse määrust (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ja määrust (Euratom, EÜ) nr 2185/96 mis tahes üleastumise suhtes liidu õiguse sätetest, sh raamprogrammiga ette nähtud lepingulise kohustuse täitmatajätmine, mis tuleneb ettevõtja tegevusest või tegematajätmisest ja mis põhjendamatult kuluartikli tõttu kahjustas või oleks võinud kahjustada Euroopa Liidu üldeelarvet või mõnda ühenduse täidetavat eelarvet.

Artikkel 5

Eetika aluspõhimõtted

Kõikide raamprogrammi kohaste teadusuuringute läbiviimisel järgitakse eetika aluspõhimõtteid.

Artikkel 6

Järelevalve, hindamine ja läbivaatamine

1. Komisjon teostab raamprogrammi ja selle eriprogrammide rakendamise üle pidevat ja süstemaatilist järelevalvet ning avaldab ja levitab korrapäraselt nimetatud järelevalve tulemusi. 2013. aasta alguses esitatakse nõukogule spetsiaalne järelevalvearuanne, milles käsitletakse raamprogrammi tuumaohutuse ja tuumajulgeolekualaste meetmete rakendamist.

2. Komisjon laseb pärast raamprogrammi lõpuleviimist 31. detsembriks 2015 sõltumatutel välisekspertidel koostada välishinnangu selle põhimõtete, rakendamise ja tulemuste kohta. Komisjon edastab hindamise lõppjärelused koos oma märkustega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 7

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 19. detsember 2011

Nõukogu nimel

eesistuja

M. KOROLEC

⁽¹⁾ Selle kogusumma piires reserveeritakse piisavad vahendid muude meetmete kui I lisas loetletud ITERi ehitamisega seotud meetmete jaoks.

I LISA

TEADUSLIKUD JA TEHNOLOOGIAALASED EESMÄRGID, TEEMAD JA TEGEVUS

SISSEJUHATUS

Raamprogramm viiakse ellu kahes osas vastavalt tuumasünteesiuuringuid ning tuumalõhustumist ja kiirguskaitset käsitlevatele kaudsetele meetmetele ning keskuse otsesele teadustegevusele.

I.A. TUUMASÜNTEESIUURINGUD

Eesmärk

ITERi projekti jaoks teadmisaasi loomine ja ITERi ehitamine, mis on oluline samm, et luua ohutute, säästvate, keskkonnateadlike ja majanduslikult elujõuliste elektrijaamade reaktorite prototüübid.

Põhimõte

Tuumasünteesil on potentsiaal aidata oluliselt kaasa liidu säästvale ja kindlale energiavarustusele paariks aastakümneks alates praegusest. Selle edukas arendamine tagaks ohutu, säästva ja keskkonnasõbraliku elektrienergia. Euroopa tuumasünteesiuuringute pikaajaline eesmärk, mis hõlmab kõiki tuumasünteesialaseid meetmeid liikmesriikides ja assotsieerunud kolmandates riikides, on kõnealustele nõuetele vastavate ja majanduslikult elujõuliste elektrijaamade reaktorite prototüüpe ühine ehitamine.

Pikaajalise eesmärgi saavutamisele keskenduva strateegia esimene prioriteet on ITERi ehitamine (suur katserajatis, mis näitab tuumasünteesi teaduslikku ja tehnoloogilist teostatavust), sellele järgneb tuumasünteesi näidiselektrijaama (DEMO) ehitamine. ITERi ehitamisega kaasneb ITERit toetava teadus- ja arendustegevuse sihtprogramm ja DEMO jaoks vajalike tehnoloogiliste lahenduste ja nende füüsikaliste aluste arendamine.

Tuumasünteesialase teadus- ja arendustegevuse üleilmne mõõde kajastub ITER-projekti elluviimiseks loodava ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni asutamist käsitlevas 21. novembri 2006. aasta lepingus ning Jaapani valitsuse ja ühenduse vahelises lepingus, milles käsitletakse tuumasünteesiuuringute laiema lähenemisviisi meetmete ühist rakendamist⁽¹⁾.

Rahvusvahelist koostööd tehakse ka ühenduse ja kolmandate riikide vahelise tuumasünteesialast koostööd hõlmava kaheksa kahepoolse lepingu raames.

Tegevus

1. ITER-projekti elluviimine

See hõlmab ITER-projekti ühiseks elluviimiseks võetavaid meetmeid, eelkõige ITERi rahvusvahelise organisatsiooni ja ITER-projektiga seotud Euroopa ühissetevõtte juhtimist, personaliga varustamist, üldist tehnilist ja haldustoetust, seadmete ja rajatiste ehitamist ning projekti toetamist ehituse ajal.

2. Teadus- ja arendustegevus ITERi tegevuse ettevalmistamisel

Sihtotstarbelise füüsika- ja tehnoloogiaprogrammi raames kasutatakse Euroopa Ühisoroidkambrit ja muid ITERiga seotud magnetvangistuse seadmeid. Selle raames hinnatakse ITER-projektiga seotud võtmetehnoloogiaid, konsolideeritakse ITER-projektide valikud ja valmistatakse ette ITERi tegevus.

3. Piiratud tehnoloogilised meetmed DEMO ettevalmistamisel

Tuumasünteesimaterjale ja tuumasünteesi võtmetehnoloogiaid arendatakse edasi ning jätkatakse rahvusvahelise tuumasünteesimaterjalide kiiritusrajatise ehitamist.

4. Teadus- ja arendustegevus pikaajalises perspektiivis

Viiakse ellu piiratud arv meetmeid, mis hõlmavad magnetvangistuse süsteemide kontseptsioonide edasiarendamist (keskendudes stellaraatori Wendelstein 7-X käitamise ettevalmistamisele), teooriat ja modelleerimist, et saada selge ülevaade tuumasünteesi plasmadest.

5. Personal, haridus ja koolitus

Arvestades ITER-projekti koheseid ja keskpikas perspektiivis vajadusi ning tuumasünteesi edasist arengut, on algatuste eesmärk koolitada vajalikul hulgal, piisavate oskustega ning kõrgel tasemel koolitatud ja kogemustega personal (ITERi põlvkond).

⁽¹⁾ ELT L 246, 21.9.2007, lk 34.

6. Infrastruktuur

ITER-projekt on uus märkimisväärse Euroopa mõõtmega teadusinfrastruktuur.

7. Tööstus ja tehnosiire

On vaja uusi organisatsioonilisi struktuure, et ITER-projekti innovatiivsed lahendused kanduksid kiiresti üle Euroopa tööstusesse. Sellega hakkab tegelema tuumasünteesitööstuse innovatsioonifoorum, kes töötab välja tuumasünteesitehnoloogia tegevuskava ja inimressursside arendamisega seotud algatused, pidades eelkõige silmas innovatsiooni ning uute toodete ja teenuste pakkumise potentsiaali.

I.B. TUUMALÕHUSTUMINE, OHUTUS JA KIIRGUSKAITSE

Eesmärk

Usaldusväärse teadusliku ja tehnilise aluse loomine, et kiirendada pikaajaliste radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutu korraldamise praktilist arengut, edendades eelkõige ohutust, ⁽¹⁾ andes samal ajal panuse tuumaenergia ressursitõhususse ja kulutasuvusse ning tagades tugeva ja sotsiaalselt vastuvõetava süsteemi inimeste ja keskkonna kaitseks ioniseeriva kiirguse mõju eest.

Põhimõte

Tuumaenergia on oluline aspekt arutelus, milles käsitletakse kliimamuutusevastast võitlust ja seda, kuidas vähendada Euroopa sõltuvust importenergiast. Tuleviku tarbeks jätkusuutlike energiaallikate leidmise laiemas kontekstis annab raamprogramm oma teadusuuringute kaudu panuse ka arutellu tuumalõhustumise energia kasutamise seotud kasu ja piirangute üle süsinikuvaese majanduse jaoks. Veelgi kõrgemate ohutustasemete tagamise kaudu saaks arenenum tuumaenergia anda ka võimaluse tõhusust oluliselt suurendada ja ressursse tõhusamalt kasutada, tootes praeguste projektidega võrreldes vähem jäätmeid. Tuumaohutusega seotud aspektidele pööratakse võimalikult suurt tähelepanu.

Ühenduse silmapaistva ohutustaseme tagamiseks on vaja teha endiselt jõupingutusi ja kiirguskaitse suurendamine on jätkuvalt prioriteetne valdkond. Peamised küsimused puudutavad reaktorite ohutut toimimist ja pikaajaliste jäätmete käitlemist, kusjuures mõlemat teemat käsitletakse pidevalt tehnilisel tasandil, kuid need vajavad ka poliitilisi ja ühiskondlikke sisendeid. Kiirituse mis tahes kasutamisel tööstuses ja meditsiinis on aluspõhimõtteks inimeste ja keskkonna kaitse. Kõikide käsitletavate teemade peamiseks eesmärgiks on tagada kõrgetasemeline kaitse.

Alates Euratomi seitsmendast raamprogrammist on käivitatud kolm olulist Euroopa koostööalgatust tuumateaduse ja -tehnoloogia valdkonnas. Need on säästva tuumaenergia tehnoloogiaplattform (SNETP), geoloogilise lõpladustamise tehnoloogiaplattform (IGD-TP) ning Euroopa multidistsiplinaarne väikese kiirgusdoosi algatus (MELODI). SNETP ja IGDTP tegevus vastab üsna täpselt energiatehnoloogia strateegilise kava prioriteetidele ning SNETP organisatsioonide tuumikrühm vastutab säästva tuumaenergia Euroopa tööstusalgatuse (ESNII) rakendamise eest. See hõlmab raamprogrammi reguleerimisalasse kuuluvaid meetmeid, eelkõige tuumaohutuse valdkonnas.

Suhtlus SNETP, IGDTP ja MELODI ning muude selliste liidu tasandi sidusrühmade foorumite vahel nagu Euroopa Tuumaenergia Foorum (ENEF) ja Euroopa tuumaohutuse reguleerivate asutuste rühm (ENSREG) on tihenunud ning taotletakse asjakohaselt täiendavaid sünergiaid raamprogrammi tegevuste kaudu, tuletades samas meelde, et tööstustoodete ja -teenuste arendamist peaks tööstus ise rahastama.

Raamprogrammi läbivaks jooneks on ohutuse kõrge taseme edendamine, võttes arvesse ka rahvusvahelist konteksti. Samuti toetatakse sellega jätkuvalt algatusi, mille eesmärk on tagada, et väljaõpe ja koolitusvõimalused on Euroopas jätkuvalt asjakohased, arvestades riiklike programmide praegusi suundumusi, ning et need on ühenduse kui terviku parimates huvides, eelkõige tuumaohutuse ja kiirguskaitse osas. Eelkõige tagatakse sellega, et säilitatakse sobiv ohutuskultuur.

Tegevus

1. Lõplike radioaktiivsete jäätmete haldamine

Rakendamisele suunatud teadustegevus, mis käsitleb allesjäänud põhiaspekte seoses tuumkütuse ja pikaajaliste radioaktiivsete jäätmete lõpladustamisega sügavates geoloogilistes kihtides, ja vajaduse korral tehnoloogiliste lahenduste ja nende ohutuse tutvustamine ning Euroopa ühise seisukoha väljatöötamise toetamine jäätmekäitluse põhiküsimustes jäätmete ladustamisest nende kõrvaldamiseni.

⁽¹⁾ Kõik tuumajulegealkualased teadusuuringud on hõlmatud rubriigis II „Teadusuuringute ühiskeskuse (keskus) tuumaenergiaalane tegevus.”

2. Reaktorüsteemid

Teadusuuringud, mille eesmärk on toetada kõikide Euroopas kasutatavate asjakohaste reaktorüsteemide (sealhulgas tuumkütusetsükliga rajatiste) ohutut kasutamist või Euroopas laialdaste tuumaohutusvaldkondade eksperimentide säilimiseks vajalikul ulatusel ka nende reaktoritüüpide ohutut kasutamist, mida võidakse kasutusele võtta tulevikus, keskendudes ainult ohutusega seotud aspektidele, sealhulgas kõigile tuumkütusetsükliga seotud aspektidele, näiteks eraldamisele ja transmutatsioonile. Kaasnevad meetmed, et anda panus Euroopa jätkusuutlikke energiaallikaid käsitlevasse arutellu.

3. Kiirguskaitse

Teadusuuringud, mis eelkõige käsitlevad väikeste dooside riske, kiirguse meditsiinis kasutamist ja õnnetusjuhtumite juhtimist, et luua teaduslik alus tugevale, tasakaalukale ja ühiskondlikult vastuvõetavale kaitseüsteemile, mis võtab arvesse ka meditsiinis ja tööstuses kiirguse kasutamisest tulenevat kasu.

4. Infrastruktuur

Eespool nimetatud prioriteetsetes temaatilistes valdkondades peamiste teadusinfrastruktuuride kasutamise, nende jätkuva kättesaadavuse ja omavahelise koostöö toetamine.

5. Personal ja koolitus

Toetada teaduspädevuse ja inimsuutlikkuse säilitamist ja suurendamist, et tagada vastava kvalifikatsiooniga teadlaste, inseneride ja töötajate olemasolu tuumaenergeetikasektoris pikemas perspektiivis.

II. TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUSE (JRC) TUUMAENERGIAALANE TEGEVUS

Eesmärk

Keskuse tuumaenergiaalase eriprogrammi eesmärk on täita asutamislepingu kohaseid teadus- ja arendustegevusega seotud kohustusi, pannes erilist rõhku tuumaohutusele ja kiirguskaitsele, ning toetada nii komisjoni kui ka liikmesriike sellistes valdkondades nagu kaitsemeetmed ja tuumarelvade leviku tõkestamine, jäätmekäitlus, tuumaseadmete ja kütusetsükli ohutus, radioaktiivsus keskkonnas ja kiirguskaitse. Keskus tegevdab oma rolli Euroopa võrdluskeskuseks teabe jagamisel, spetsialistide ja noorteadlaste koolitamisel ja harimisel, eelkõige tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse valdkonnas.

Põhimõte

On selge vajadus arendada teadmisi, oskusi ja pädevusi, et luua vajalik tiptasemel ja sõltumatu teaduslik kompetentsus liidu poliitika toetamiseks tuumareaktorite ja tuumkütusetsükli ohutuse ning kaitsemeetmete ja julgeoleku valdkonnas. Keskuse olulist ülesannet pakkuda kliendikeskset tuge liidu poliitika kujundamisel täiendatakse tema aktiivse rolliga Euroopa Teadusruumi kujundamisel, mis hõlmab kvaliteetsete teadusuuringute elluviimist tihedas kontaktis tööstuse ja muude asutustega ning võrgustike loomist liikmesriikide avaliku ja erasektori institutsioonidega.

Tegevus

1. Tuumajäätmete käitlemise ja keskkonnamõju puhul keskendutakse jäätmekäitlusega seotud ebakindluse vähendamisele ja lahtiste küsimuste lahendamisele, et leida kõrgaktiivsete radioaktiivsete jäätmete käitlemise jaoks tulemuslikke lahendusi, lähtudes kahest peamisest võimalusest (kohene ladustamine või eraldamine ja transmutatsioon). Tuumaenergia ja muude rakenduste (nt meditsiin) kasutamiseks töötatakse välja meetmed, et parandada arusaama aktinoidide füüsikalistest, keemilistest ja muudest põhiomadustest ja nende modelleerimist, ning luuakse väga täpsete tuumaalaste võrdlusandmete andmebaas. Kiirguskaitsevaldkonnas suurendatakse jõupingutusi, et arendada keskkonnamudeleid radioaktiivsete isotoopide dispersiooni valdkonnas ja siduda need keskkonna radioaktiivsuse jälgimise katsetega, et toetada seirekorra ja -süsteemide ühtlustamist liikmesriikides.
2. Tuumaohutuse puhul aidatakse rakendada tuumkütusetsükleid käsitlevaid teadusuuringuid, keskendudes eelkõige liidu praeguste reaktorite ohutusele. Teadusuuringud käsitlevad ka uute innovatiivsete projektide reaktorite ohutust, innovatiivsete tuumkütusetsükli, põlemuse pikendamise või uue generatsiooni uut tüüpi kütuste ohutust ja kaitsemeetmeid. Samuti jätkatakse Euroopas tuumaohutuse seisukohalt asjakohaste reaktorüsteemide ohutusõuete ja täiustatud hindamismeetodite väljatöötamist. Lisaks koordineerib Euroopa osalemist teadus- ja arendustegevust hõlmavas algatuses „IV põlvkonna rahvusvaheline foorum“, toimides selle valdkonna integreerijana ja teadustulemuste levitajana. Lisaks pakub ta teaduslikke eksperimentide teadmisi tuumaõnnetuste alal.
3. Tuumajulgeoleku puhul toetatakse jätkuvalt ühenduse kohustuste täitmist, eriti tuumkütusetsükliga rajatiste kontrollimeetmete väljatöötamist, lisaprotokollide rakendamist, sh keskkonnaproovide võtmist ning ühtseid kaitsemeetmeid, tuuma- või radioaktiivse materjali salakaubaveo eesmärgil kõrvaletõimendamise ärahoidmist (sh tuumaalane kohtuekspertiis).

II LISA

RAHASTAMISKAVAD

Vastavalt raamprogrammi rakendamiseks kehtestatud osalemiseeskirjadele toetab ühendus mitmete rahastamiskavade alusel eriprogrammide raames teadusuuringute ja tehnoloogia arendamisega seotud tegevust, sealhulgas tutvustamistegevust. Neid kavasid kasutatakse kas eraldi või koos muude kavadega raamprogrammi kehtivusajal rakendatavate erinevate meetmeliikide rahastamiseks.

1. TUUMASÜNTEESI RAHASTAMISKAVAD

Tuumasünteesiuuringute eripära nõuab erikorra rakendamist. Rahalist toetust antakse tegevusele, mida viiakse läbi järgmistes lepingutes sätestatud korras:

- 1.1. komisjoni ja liikmesriikide või täielikult assotsieerunud kolmandate riikide või komisjoni ja liikmesriikides või täielikult assotsieerunud kolmandates riikides asuvate õigussubjektide vahelised assotsiatsioonilepingud, mille raames viiakse ellu vastavalt asutamislepingu artiklile 10 osa ühenduse tuumasünteesiuuringute programmist;
- 1.2. Euroopa termostuumasünteesi arendamise kokkulepe, s.o komisjoni ning liikmesriikides ja assotsieerunud riikides asuvate või neid esindavate organisatsioonide vahel sõlmitud mitmepoolne leping, millega nähakse muu hulgas ette raamistik edasisteks teadusuuringuteks tuumasünteesitehnoloogia assotsieerunud organisatsioonides ja tööstuses, Euroopa Ühistoidkambri rajatiste kasutamine ja Euroopa toetus rahvusvahelisele koostööle;
- 1.3. ITER-projektiga seotud Euroopa ühissettevõtte, asutamislepingu artiklite 45–51 alusel;
- 1.4. ühenduse ja kolmandate riikide vahelised rahvusvahelised lepingud, mis hõlmavad tuumasünteesialast teadus- ja arendustegevust, eriti ITER-projekti ja laiema lähenemisviisi kokkuleppeid;
- 1.5. mis tahes muu mitmepoolne leping ühenduse ja assotsieerunud organisatsioonide vahel, eelkõige leping töötajate liikuvuse kohta;
- 1.6. kaasrahastatavad meetmed, et edendada ja toetada tuumasünteesiuuringuid koos liikmesriikide ametiasutustega või selliste raamprogrammiga liitunud kolmandate riikide ametiasutustega, kes ei ole sõlminud assotsiatsioonilepingut.

Lisaks eespool nimetatud tegevusele võidakse võtta meetmeid personali, stipendiumide, integreeritud infrastruktuuralgataste edendamiseks ja arendamiseks ning konkreetseid toetusmeetmeid eriti tuumasünteesiuuringute kooskõlastamiseks, sellist tegevust toetavate uuringute läbiviimiseks, väljaannete ja teabevahetuse ning tehnosiirde edendamist käsitleva koolituse toetamiseks.

2. MUID VALDKONDI HÕLMAVAD RAHASTAMISKAVAD

Raamprogrammi muude valdkondade kui tuumasünteesivaldkonna tegevust rahastatakse mitme rahastamiskava kaudu. Neid kavasid kasutatakse kas eraldi või koos muude kavadega raamprogrammi kehtivusajal rakendatavate erinevate meetmeliikide rahastamiseks.

Eri- ja tööprogramme ning konkursikutseid käsitlevates otsustes märgitakse vajaduse korral järgmised asjaolud:

- erinevate meetmeliikide rahastamise kava liik (kavade liigid);
- osalejate kategooriad (teadusorganisatsioonid, ülikoolid, tööstussektor, riigiasutused), kes saavad sellest kasu;
- tegevuse liigid (teadusuuringud, arendustöö, tutvustamistegevus, koolitus, levitamine, teadmussiire ja muu seotud tegevus), mida saab rahastada.

Kui on võimalik kasutada eri rahastamiskavasid, võib tööprogrammides kindlaks määrata rahastamiskava, mida kasutatakse selle teema puhul, mille kohta ettepanekuid oodatakse.

Rahastamiskavad on järgmised.

a) Eelkõige konkursikutsete põhjal rakendatavate meetmete toetamiseks

1. Koostööprojektid

Selliste uurimisprojektide toetamine, mida viiakse ellu eri riikidest pärit osalejate konsortsiumidena uute teadmiste, uue tehnoloogia, uute toodete või ühiste teadusressurside arendamiseks. Projektide suurus, ulatus ja sisemine korraldus võib erineda vastavalt valdkonnale ja teemale. Projektid võivad ulatuda väikeste ja keskmise ulatusega sihtotstarbelistest teadusmeetmetest suurte integreeritud projektideni, mis koondavad kindlaksmääratud eesmärgi saavutamiseks märkimisväärse hulga vahendeid. Projektide töökavad hõlmavad teadlaste koolitamist ja karjääri arendamist toetavaid meetmeid.

2. Pädevusvõrgustikud

Toetatakse ühiseid uurimisprogramme, mida rakendavad mitmed teadusorganisatsioonid, kes ühendavad oma tegevuse teatavas valdkonnas. Selliseid uurimisprogramme viivad ellu uurimisrühmad pikaajalises koostöös. Ühiste uurimisprogrammide rakendamiseks on vaja, et kõnealused organisatsioonid võtaksid formaalse kohustuse. Projektide töökavad hõlmavad teadlaste koolitamist ja karjääri arendamist toetavaid meetmeid.

3. Koordineerimis- ja toetusmeetmed

Toetatakse meetmeid, mille eesmärk on teadusuuringute koordineerimine ja toetamine (võrgustikud, vahetusprogrammid, riigiülene juurdepääs teadusinfrastruktuurile, uuringud, konverentsid, toetus uue infrastruktuuri ehitamise vältel jne) või personali arendamine (nt võrgustikud ja koolituskavade loomine). Neid meetmeid võib rakendada ka muul viisil kui konkursikutsete kaudu.

b) Selleks et toetada komisjoni ettepanekul põhinevate nõukogu otsuste alusel rakendatavaid meetmeid, toetab ühendus rahaliselt mitmest allikast rahastatavaid laiaulatuslikke algatusi järgmiselt:

- rahaline panus ühisalgatuste rakendamiseks vastavalt asutamislepingu artiklites 45–51 osutatud menetlusele ja sätetele;
- rahaline panus Euroopa huvidele vastavate uute infrastruktuuride arendamiseks.

Ühendus rakendab rahastamiskavasid vastavalt nõukogu 19. detsembri 2011. aasta määruse (Euratom) nr 139/2012 (millega kehtestatakse ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse raamprogrammi kaudsetes meetmetes osalemise ning teadustöö tulemuste levitamise eeskirjad (2012–2013))⁽¹⁾ sätetele, milles käsitletakse ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide osalemiseeskirju, asjakohastele riigiabi vahenditele, eriti ühenduse teadusuuringutele ja arendustegevusele antavat riigiabi käsitlevale ühenduse raamistikule, samuti kõnealust valdkonda käsitlevatele rahvusvahelistele eeskirjadele. Kõnealuse rahvusvahelise raamistiku kohaselt tuleb finantsosaluse mahtu ja vormi kaaluda vastavalt igale üksikjuhtumile, eriti juhul, kui on võimalik rahastada muudest avaliku sektori allikatest, sealhulgas niisugustest muudest ELi rahastamisallikatest nagu Euroopa Investeeringuspank.

Arengus maha jäänud piirkonnas (nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 (millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regioonalaarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta)⁽²⁾ artiklis 5 määratletud lähenemispiirkondades, sh piirkondades, mis võivad lähenemiseesmärgil saada toetust struktuurifondidest, ja piirkondades, mis võivad saada toetust ühtekuuluvusfondist, ning äärepoolseimates piirkondades) asuvatele, kaudse meetme rakendamises osalejatele võib ette näha struktuurifondide lisatoetuse vastavalt võimalusele ja vajadusele.

3. OTSEMEETMED – TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUS

Ühenduses rakendab keskus meetmeid, millele osutatakse kui otsemeetmetele, kooskõlas nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsusega 2012/95/Euratom, mis käsitleb JRC otsemeetmete kaudu ellu viidavat Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse raamprogrammi (2012–2013) eriprogrammi⁽³⁾.

⁽¹⁾ Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1.

⁽²⁾ ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

⁽³⁾ Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 40.